

TiedeAreena 2015

Citation

Väkiparta, M. (Toimittaja) (2015). TiedeAreena 2015. (Tampereen teknillinen yliopisto. Porin laitos. Julkaisu; Vuosikerta 17). Tampereen teknillinen yliopisto, Porin laitos.

Year

2015

Version

Publisher's PDF (version of record)

Link to publication

[TUTCRIS Portal \(http://www.tut.fi/tutcris\)](http://www.tut.fi/tutcris)

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact cris.tau@tuni.fi, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

25.9.2015

tiedeareena.fi

Kysy. Koe. Kohtaa.

Porin yliopistokeskus

Tampereen teknillinen yliopisto. Porin laitos. Julkaisu 17
Tampere University of Technology. Pori Department. Publication 17

Maria Väkiparta (toim.)

TiedeAreena 2015

Tampereen teknillinen yliopisto. Porin laitos
Pori 2015

ISBN 978-952-15-3571-0 (nid.)
ISBN 978-952-15-3572-7 (PDF)
ISSN 2323-8976

Turun yliopisto. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen julkaisuja
ISSN 1799-0564, nro 48

Turun yliopiston kauppakorkeakoulu, Porin yksikkö, julkaisusarja A
ISSN 1799-7070, nro 51/2015

Taitto:
Juvenes Print

Paino:
Juvenes Print TTY
Suomen yliopistopaino Oy
Tampere

TiedeAreena-tutkimusseminaarin ohjelmatyöryhmä

Heli Aramo-Immonen, Tampereen teknillinen yliopisto, Porin laitos

Ulla Hytti, Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikkö

Satu Kalliola, Tampereen yliopisto, Porin yksikkö

Kristian Kiili, Tampereen teknillinen yliopisto, Porin laitos

Tarmo Lipping, Tampereen teknillinen yliopisto, Porin laitos

Sari Repka, Turun yliopisto, Brahea-keskus, Merenkulkualan koulutus- ja tutkimuskeskus

Marja-Leena Rönkkö, Turun yliopisto, Opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö

Marko Seppänen, Tampereen teknillinen yliopisto, Porin laitos

Anna Sivula, Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma

Jaakko Suominen, Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma

Sari Östman, Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma

Toimitus, viestintä ja markkinointi

Maria Väkiparta, Porin yliopistokeskus

Tervetuloa TiedeAreena-tutkimusseminaariin

Jo perinteikkään TiedeAreena-tapahtuman yhteydessä järjestetään tänä vuonna ensimmäistä kertaa kaikille avoin tutkimusseminaari, jossa Porin yliopistokeskuksen sekä yhteistyökumppaneiden tutkijat esittelevät Satakunnassa tehtävää tutkimusta laaja-alaisesti. Kuten yliopistokeskus, myös tutkimusseminaari on aidosti monitieteinen sisältäen sessioita pelillisyydestä, sosiaalisesta mediasta, ihmisen ja ympäristön vuorovaikutuksesta, sosiaalisesta eheydestä, yrittäjyydestä ja tutkimustyön menetelmistä.

Seminaarin tavoite on monitahoinen. Vaikka Porin yliopistokeskus on verraten pieni tiedeyhteisö, törmätään täälläkin usein ongelmaan, että emme tiedä tarpeeksi toistemme tutkimustyöstä. Seminaarin tarkoitus on yhdistää samaa aihepiiriä eri tieteenalojen näkökulmasta tarkastelevia tutkijoita ja edesauttaa tieteenalojenvälisen vuorovaikutuksen lisääntymistä.

Toisaalta seminaari on oiva mahdollisuus kuulla yliopistokeskuksen emoyliopistojen, Satakunnan ammattikorkeakoulun sekä alueen asiantuntijaorganisaatioiden tutkijoiden tekemisistä. Laajalle yleisölle tapahtuma luo näyteikkunan tutkimusmaailmaan.

Tervetuloa kuulemaan ja keskustelemaan ajankohtaisista tutkimusteemoista!

Tarmo Lipping

Porin yliopistokeskuksen tutkimuksen johtoryhmän puheenjohtaja

TiedeAreena-tutkimusseminaarin tarkempi aikataulu jaetaan paikalla ja julkaistaan nettisivuilla www.tiedeareena.fi

Sisällysluettelo

TiedeAreena-tutkimusseminaarin ohjelmatyöryhmä	3
Tervetuloa TiedeAreena-tutkimusseminariin	4
Pelillisuus	6
Lelullistuva maailma ja pelillistyvät leikit	7
Kokemuksia kaupunkitilan pelillistämisestä – Zombie Run Pori 2015	8
Seikkailu lukusuoralla voi opettaa enemmän kuin tuhat piirakkamallia	9
Ihmisen ja ympäristön vuorovaikutus.....	10
Katson maisemaa ja kuuntelen	11
Kasvien ja eläinten säteilyannosten mallintaminen	12
Tuulivoima ja lepakot Satakunnassa – riskitekijä vai ei?	13
Ihmisen ja ympäristön suhde evoluutiopsykologian näkökulmasta: ihmisaivot vs. ympäristöongelmien ratkaiseminen?	14
Maaston muutokset Olkiluodossa seuraavan 10 000 vuoden aikana	15
Yrittäjyyskasvatus	16
Opettajaopiskelijoiden käsitykset yrittäjyyskasvatuksesta.....	17
Yrittäjyyskasvatuksen edellytykset yliopistossa	18
Sosionomiopiskelijat yrityskyläohjaajina: ”Yrityskylän pyörittäminen oli meidän yrityksemme.”	19
Yrittäjyysluokille osallistuminen lisää nuorten yrittäjämönteisyyttä	20
Kaikkien Some?	21
Sosiaalisen median vaikutus kuluttajakäyttäytymiseen sähköisen suusanallisen viestinnän näkökulmasta	22
Sosiaalinen media ja digitalisaatio	24
Tuottavuusloikka sosiaalisen median avulla	26
Elämäjulkaiseminen päivittää identiteettimme	28
Sosiaalinen eheys	29
Lasten salattu maailma – tunnistamattomat tunteet	30
Gerontologisen sosiaalityön toimintamallia paikantamassa Porin Perusturvakeskuksen yhteistoiminta-alueella.....	31
Lähiö muutoksessa - Porin kaupunginosien erilaistuminen ja Sampolan kerrostalolähiön kulttuurinen muutos	32
Kulttuurisuunnittelumenetelmä ja yhteisötaide välineinä kaupunginosan elävöittämisessä. Tapaus: Taiteilijakollektiivi .T.E.H.D.A.S. ja lyhyaaltoasema	33

Pelillisuus

.....

Lelullistuva maailma ja pelillistyvät leikit

Brian Sutton-Smithin (1997) ennustaman leikillisen käänteeseen aikakaudella pelit ja lelut ovat tulleet entistä merkittävämmiksi leikkikokemuksiamme rakentavina esineinä, applikaatioina ja muina elämyksiä tuottavina leikkivälineinä. Tunnusomaista leikillistymiskehitykselle on yhtäältä ajassamme ilmenevä leikin monialainen näkyvyys ja paikkakohtaisuus. Toisaalta sen keskeisenä ilmenemismuotona voidaan nähdä eri-ikäisten leikkijöiden leikkitoiminnan erityisesti sosiaalisen median osoittama samankaltaisuus, kuten esimerkiksi aikuisten lelukäyttäjien tai systemaattista keräilytoimintaa harjoittavien lasten leluihin liittyvä leikkitoiminta.

Leikkisyyden osa-alueista on viime aikoina saanut huomiota erityisesti pelillistyminen. Työnteon mielekkyyttä ja toisaalta erilaisten taitojen omaksumista pyritään ohjailemaan pelillisten keinojen avulla. Kulttuurin pelillistymiskehitykseen on liitetty ajatus pelimaailmoista tuttuun mekaniikkojen valjastamisesta erilaisiin pelien ulkopuolisiin yhteyksiin. Toisaalta pelillistyminen toteutuu myös toiminnan tasolla tapahtuvassa leikissä erilaisiin materiaaleihin ja esineisiin liittyen. Ensisijaisena tarkasteluni kohteena on pelillisyyden ilmeneminen aiemmin vapaamuotoisena pidetyn leikin yhteyksissä; leikkimuotojen säännönmukaistumisessa, kulttuurisessa luovuudessa ja tuottavuudessa.

Tässä esityksessä huomioni kiinnittyy pelillistymisen ohella myös kulttuurin oletetun leikillistymisen toiseen mahdolliseen suuntaukseen. Leikillistymistä esityksessä eriteltyjen tapausesimerkkien avulla tarkastellessa on mahdollista nähdä pelillistymisen rinnalla myös lelullistumiseksi kutsumani ilmiö erilaisine ilmenemismuotoineen. Lelullistuminen näyttäytyy ajassamme niin asenteissa kuin elämäntyylyissäänkin, kun tarkastellaan niihin liittyviä materiaaleja ja välineitä. Lelullistuminen on esimerkiksi osa muotoiluun ja esinesuunnitteluun ilmenevää leikkimieltä ja leikkisyyttä – arjen esineistössä ja sisustuksessa sekä muotituotteissa näkyvää kulttuurin lelullistumista.

Leikkiteollisuuden tarjoamien esimerkkien avulla on mahdollista todeta miten alun perin leikkivälineiksi suunnitellut esineet, kuten jotkut pelit ovat nykyään yhä lelumaisempia. Samalla erilaisin teknologioin varustetut lelut rakentavat siltoja materiaalien ja digitaalisten leikkivälineiden välille. Leikkimateriaalien hybridisoituminen ja yhteensulautumat osoittavat myös kuinka raja-aitoja ylitetään paitsi leikin ja pelaamisen toimintojen samankaltaistuessa, myös aiemmin erillisinä pidettyjen lautapelien ja digitaalisten pelien suunnittelussa, valmistuksessa ja jakelukanavissa.

Kokemuksia kaupunkitilan pelillistämisestä – Zombie Run Pori 2015

Turun yliopiston digitaalisen kulttuurin oppiaine järjesti keväällä 2015 Zombie Run Pori -tapahtuman, joka toteutettiin opiskelijoiden kurssityönä. Digitaalisen kulttuurin tuotanto -nimisen kurssin lähtökohta-ajatuksena oli kaupunkitilan pelillistäminen ja pervasiivisen pelaamisen osa-alueisiin tutustuminen. Kurssi liittyi oleellisesti Suomen Akatemian rahoittamaan Leikillistyminen ja pelillisen kulttuurin synty -tutkimushankeeseen.

Zombie Run Pori 2015 -tapahtuma yhdisteli kilpailullisia ja performatiivisia elementtejä ollen samanaikaisesti sekä juoksu-tapahtuma että kaupunkitilassa toteutettu ”seikkailupeli”. Osallistujat saivat ilmoittautua suorittamaan pääasiassa Porin Kirjurinluodon tuntumaan rakennetun tapahtumarakadan joko selviytyjänä tai zombina. Ideana oli, että maskeeraukseen panostaneet zombie yrittivät varastaa selviytyjiltä mahdollisimman paljon elämänauhoja selviytyjien taas pyrkiessä suorittamaan juoksuradan esteineen ja tehtävineen mahdollisimman nopeasti menettämättä elämiään zombeille. Palkintoja jaettiin useissa kategorioissa.

Tapahtuma osoittautui erittäin suosituksi, ja kerätty palaute oli kauttaaltaan positiivista. Tässä esityksessä erittelemme Zombie Run Pori 2015 -tapahtuman osallistujakokemuksia. Olemme kiinnostuneita siitä, millaisin odotuksin osallistujat lähtivät tapahtumaan mukaan ja miten kokemus vastasi heidän odotuksiaan. Ajattelivatko he osallistuvansa ensisijaisesti urheilutapahtumaan, pelitapahtumaan, (populaari)kulttuuritapahtumaan, näiden yhdistelmään tai johonkin muuhun? Keskitymme kaupunkitilan pelillistämisen ja tapahtuman tarinallistamisen näkökulmaan analysoimalla osallistujien kertomuksia tapahtuman aikana kokemistaan tunteista, käyttämistään taktiikoista ja kohtaamisistaan muiden osallistujien ja yleisön/sivullisten kaupunkilaisten kanssa. Vertaamme lisäksi osallistujakokemuksia tapahtuman järjestäjien (eli opiskelijoiden) näkemyksiin tapahtuman pelillistämisestä.

Aineistonamme käytämme osallistujilta välittömästi tapahtuman jälkeen kerättyä palautetta (paperilomake), osallistujille suunnattua verkkokyselyä, osallistujien tapahtumasta laatimia blogikirjoituksia, videoita ja valokuvia sekä opiskelijoiden esseepohdintoja tapahtuman pelillistämisestä.

Seikkailu lukusuoralla voi opettaa enemmän kuin tuhat piirakkamallia

Murtolukujen oppiminen peruskoulussa on tärkeää, koska niiden ymmärtäminen vaikuttaa positiivisesti haastavampien matemaattisten asioiden omaksumiseen. Tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että lapsilla on suuria vaikeuksia ymmärtää miten murtoluvut eroavat kokonaisluvuista. Vallalla olevat opetusmenetelmät eivät ole onnistuneet tukemaan erojen ymmärtämistä ja uusimpien tutkimustulosten valossa lukusuoraan perustuvia menetelmiä on ehdotettu osajoukko- ja pinta-alamallien tilalle. Tutkimuksissa on havaittu, että lukusuoriin perustuvat opetusmenetelmät tukevat numerokäsittelyn kokonaisvaltaista ymmärtämistä ja kehittävät samalla myös laskutaitoa. On selvää, että murtolukujen opettamiseen tarvitaan uudenlaisia, viimeisimpään tutkimustietoon perustuvia menetelmiä.

Pelit tarjoavat mahdollisuuden murtolukujen oppimiseen mielekkäässä kontekstissa. Pelien avulla on mahdollista yhdistää myös oppiminen ja matemaattisten taitojen arviointi. Tässä esityksessä tarkastelemme Semideus-peliä, jonka suunnittelussa on huomioitu uusimmat tutkimustulokset sekä oppilaiden ja opettajien tarpeet. Olemme takoneet tutkimustiedosta pelimekaniikkoja, jotka helpottavat murto- ja desimaalilukujen ymmärtämistä ja tukevat käsitteellistä muutosta. Tabletilla pelattavan Kreikan mytologiaan sijoittuvan Semideus-pelin mekaniikat on sidottu lukusuoraan. Periaatteessa pelaaja kävelee lukusuorilla, jotka on visu-

alisoitu Olympos vuoren tasanteiksi. Kavutakseeseen vuoren huipulle tapaamaan Zeusta Semideuksen on löydettävä jokaiselle tasanteelle piilotetut kultarahat, jotka Goblin on varastanut Zeukselta. Antiikin Kreikan jumalat antavat Semideukselle vihjeitä kultarahojen ja ansojen sijainneista matemaattisilla symboleilla. Vihjeet on suunniteltu synnyttämään kognitiivisia konflikteja pelaajan kokonaisluku- ja rationaalilukukäsitysten välille, jotka tukevat käsitteellistä muutosta.

Myös pelin ohjausmekanismi on suunniteltu tukemaan rationaalilukujen ymmärtämistä lukusuoralla. Pelaaja käytännössä kävelee fyysisesti lukusuoralla ja tablettia kallistamalla hän määrittelee hahmon kulkusuunnan. Nämä fyysiset toiminnot ja rikas visuaalinen toteutus auttavat pelaajaa konkretisoimaan mentaalisen lukusuoran ja tukevat etenkin kognitiivisilta kyvyiltään heikompia oppilaita.

Esityksessä kerromme lisää Semideuksen pelimekaniikoista, käyttöliittymäratkaisuksista ja niiden teoreettisista perusteista. Raportoimme myös tuloksia Suomessa ja Yhdysvalloissa toteutetuista pelikokeiluista. Tähän mennessä saavutetut tulokset ovat osoittaneet, että Semideus koukuttaa pelaajat rationaalilukujen maailmaan, pelikäyttäytymisen avulla voidaan luotettavasti arvioida rationaalilukujen käsitteellistä ymmärrystä ja tunnistaa pelaajien virhekäsityksiä.

Ihmisen ja ympäristön vuorovaikutus

.....

Katson maisemaa ja kuuntelen

Aänien havainnointi on oleellinen osa ympäristön ja maiseman kokemista. Äänet voivat kertoa kuulijalle esimerkiksi vuodenkiertoa ilmentävistä ihmisen toiminnoista maisemassa ja välittää tietoa alueen maankäytöstä. Mahdollisuus kuulla luonnonääniä voi puolestaan antaa ihmiselle kokemuksen luonnonrauhasta. Äänimaisemien merkittävydestä huolimatta niiden tarkastelu jää usein taka-alalle alueellisissa inventoinneissa ja alueidenkäytön suunnittelussa. Tämä ilmenee muun muassa valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointia koskevassa ohjeistuksessa, jossa ei ole kiinnitetty huomiota ympäristön ääniin ja niiden merkityksiin maisema-alueita arvotettaessa.

Olen kiinnostunut mahdollisuudesta ottaa äänimaisemanäkökulma tiiviimmin huomioon alueiden kehittämistä ja maankäyttöä suunniteltaessa. Tähän liittyen tarkastelin Satakunnan maisema-alueiden äänimaisemaa: Ensimmäinen tarkasteluvaihe käsitti maakunnan äänimaiseman yleispiirteistä luonnehdintaa. Toinen vaihe koostui kolmen esimerkkikohteeksi valitun maisema-alueen äänilähteisiin perustuvasta kartta-analysistä ja subjektiivisista äänihavainnoista maastossa. Tavoitteenani oli arvioida mahdollisuuksia tarkastella maisema-alueiden äänimaisemallisia ominaisuuksia osana maisema-alueiden inventointia. Samalla sivusin äänten merkitystä aluesuunnittelussa

osana ihmisten ympäristö- ja paikkakokemuksia.

Päädyin tarkasteluissani siihen, että käyttämiäni esimerkinomaisia, yhteismitalisuuteen ja vertailtavuuteen pyrkiviä äänimaisemallisia karttatarkasteluita sekä niitä täydentäviä subjektiivisia maastohavaintoja olisi mahdollista hyödyntää taustatietoina arvokkaiden maisema-alueiden arvioinnissa ja kuvauksessa. Äänilähteisiin perustuvien karttatarkasteluiden tulokset antavat myös sellaista lisätietoa, jota olisi mahdollista hyödyntää inventoitavien maisema-alueiden arvottamisessa, rajauksissa ja keskinäisessä vertailussa.

Äänimaisemanäkökulma nousee alueidenkäytön suunnittelussa usein esille lähinnä melu- ja terveystieteiden, ei niinkään alueen perusominaisuuksiin vaikuttavana tekijänä. Tämä on valitettavaa, koska ympäristön äänet vaikuttavat alueella asuvien viihtyvyyteen, hyvinvointiin sekä ymmärrykseen omasta elinympäristöstään. Äänimaisema tulisi ottaa visuaalisuuden ohella yhtenä tekijänä huomioon maisema-alueiden maankäytön suunnittelussa muutenkin kuin vain melutekijänä, ja tätä varten myös äänimaisemasta tulisi kerätä tietoa maisema-alueiden inventointien yhteydessä. Tällainen aineisto auttaisi suunnittelijoita kiinnittämään huomiota äänimaisemaan jo suunnitteluprosessin alussa ja ennakoivasti.

Kasvien ja eläinten säteilyannosten mallintaminen

Ympäristöön mm. ydinlaitoksista, sairaaloista ja luonnon radioaktiivisten aineiden käsittelystä (mm. kaivokset) päässeiden radioaktiivisten aineiden kasveille ja eläimille aiheuttaman altistuksen suora mittaaminen on lajiston vaihteluvuuden ja käytännön ongelmien vuoksi hankalaa, mutta ympäristönsuojelutavoitteiden kannalta tärkeää. Tämän vuoksi kansainvälisenä yhteistyönä on kehitetty menetelmiä eliöiden säteilyannosten mallintamiseksi.

Mallintamisen lähtökohtana on mitattu tai mallinnettu tieto ympäristön ekosysteemien radioaktiivisten aineiden pitoisuuksista. Radioaktiivisten aineiden kulkeutumista ekosysteemistä eliöön kuvataan siirtokerroksilla, jotka olettavat eliön ja sen elinympäristön radioaktiivisuuspitoisuuksien suhteen säilyvän eri aikoina ja eri paikoissa samana kuin tietyissä tutkimuskohteissa. Kokonaissäteilyannos muodostuu eliön sisäisistä (organismiin kertyneet radioaktiiviset aineet) sekä ulkoisista lähteistä kertyneistä annoksista.

Eliötä kuvataan ellipsoidin muotoisena kappaleena ja radioaktiivisten aineiden oletetaan jakautuneen tasaisesti eliössä. Näin voidaan laskea sisäisistä ja ulkoisista säteilylähteistä eliöön siirtynyt energia (absorboitunut säteilyannos) kohtuullisen yksinkertaisesti.

Mallintamisessa keskeistä on myös ottaa huomioon eliön pääasiallinen elinympäristö. Tähän käytetään kertoimia, jotka kuvaa-

vat eliön viettämää aikaa kussakin ekosysteemin osassa.

Johtopäätösten tekemiseksi laskettuja säteilyannoksia on verrattava lähinnä laboratoriotuloksista saatuihin tietoihin vastaavien annostasojen vaikutuksista eliöihin. Näistä tiedoista on käytännön työtä varten varovaisuusperiaatteella johdettu yksinkertaisempia tarkasteluraja-arvoja.

Radioekologisessa mallintamisessa on tärkeää ottaa huomioon, että radioaktiivisuuden vaihtelut ovat suuria sekä yksilö- että ekosysteemitasolla. Ellipsoidimallin rinnalle onkin viime aikoina kehitetty lääketieteellisiä kuvantamismenetelmiä hyödyntämällä ns. vokselipohjaisia mallieliöitä ("fantom"), joiden rakenne ja koostumuksen vaihtelu otetaan malleissa huomioon yksityiskohtaisesti. Kyseisen menetelmän kustannukset ovat kuitenkin varsin korkeat. Alueellisen vaihtelun huomioon ottamiseksi meneillään on tutkimuksia, joissa saatuneen alueen eläinten liikkeitä seurataan samaan aikaan kun eläimiin kiinnitetyillä annosmittareilla mitataan annoskertymää. Tähänastiset tulokset kuitenkin tukevat käsitystä, että ellipsoidimallilla saadaan tuotettua useimpiin tarkoituksiin riittäviä säteilyaltistusten yliarvioita.

Tuulivoima ja lepakot Satakunnassa – riskitekijä vai ei?

Tuulivoimarakentaminen on lisääntynyt Suomessa voimakkaasti 2000-luvun aikana ja uusia tuulivoimahankkeita on maassa tällä hetkellä vireillä runsaasti. Suomessa nykyinen suunnittelujärjestelmä ohjaa tuulivoimarakentamista pääosin taajama-alueiden ulkopuolisille metsä- ja suoalueille, millä pyritään pääsääntöisesti ehkäisemään tuulivoiman vaikutuksia lähialueiden ihmisiin. Tuulivoimaloiden sijoittaminen asumattomille erämaa-alueille on kuitenkin nostanut esiin kysymyksiä tuulivoiman vaikutuksista hankkealueen luontoon sekä alueella tavattavaan eläinlajistoon.

Vahvan suojelullisen asemansa sekä Keski-Euroopassa havaittujen törmäystapausten vuoksi erityisesti lepakot ovat saaneet viime vuosina paljon huomiota tuulivoimasuunnittelussa. Suomessa kaikilta tuulivoimahankkeilta edellytetään nykyisin sekä 1) lepakoiden esiintymisalueiden selvittämistä, että 2) eri lajeihin kohdistuvien vaikutusten arviointia osana suunnitteluprosessia. Lepakoiden huomioimista tuulivoimasuunnittelussa vaikeuttaa kuitenkin merkittävästi lepakko-vaikutuksia koskevan perustiedon puuttuminen Suomen olosuhteista. Sen sijaan vaikutusten arvioinnissa tukeudutaan edelleen pääasiassa Keski-Euroopassa tehtyihin tutkimuksiin ja niissä saatujen tulosten yleistämiseen. Tuulivoimaloiden lepak-

ko-vaikutusten on tutkimuksissa havaittu riippuvan voimakkaasti kohdealueen luonnonolosuhteista sekä alueelle ominaisesta lepakkolajistosta. Tämän vuoksi tulosten yleistäminen tutkimusalueen ulkopuolelle sisältää aina huomattavia epävarmuustekijöitä, jotka vaikeuttavat uusien tuulivoimaloiden vaikutusten arviointia. Toisaalta aikaisemmat tutkimukset ovat tuoneet esiin myös selkeitä yhtäläisyyksiä törmäyksille alttiiden lajien ominaispiirteissä sekä törmäysten ajallisessa jakautumisessa. Näiden samankaltaisuuksien avulla onkin jo nykyisin mahdollista tunnistaa tuulivoiman suhteen merkittävimpiä lajeja tai lajiryhmiä, joihin erityisesti törmäysvaikutukset tulevat Suomessa todennäköisesti keskittymään.

Esitelmässäni tarkastelen tuulivoimaloiden lepakolle aiheuttamia vaikutusmekanismeja erityisesti satakuntalaisen lepakkolajiston näkökulmasta. Esitelmän tarkoituksena on luoda laaja kokonaiskatsoja siihen, mitä lepakoiden esiintymisestä tiedetään sekä mitkä ovat tehtyjen tutkimusten valossa tuulivoiman potentiaaliset riskitekijät eri lajien kannalta maakunnassa. Lisäksi tuon esitelmässäni esiin keskeisiä tiedonpuutteita, jotka vaikeuttavat uusien tuulivoimahankkeiden lepakko-vaikutusten arviointia ja joihin nykyisten tuulivoimain-
puistojen vaikutusten seurannassa tulisi erityisesti keskittyä.

Ihmisen ja ympäristön suhde evoluutiopsykologian näkökulmasta: ihmisaivot vs. ympäristöongelmien ratkaiseminen?

Kestävän kehityksen edistäminen vaatii poliittisia päätöksiä. Ympäristöpolitiikka voidaan nähdä ihmisen ja ympäristön suhteena. Biologian näkökulmasta kyse on siitä, miten ihminen lajina suhtautuu ympäristöönsä. Ihmisen aivot ovat evoluution tulosta. Ihmisellä on lajityypillisiä taipumuksia, jotka eivät täysin sovellu globaaliin maailmaan. Nämä taipumukset voivat tehdä ympäristöongelmien hahmottamisesta vaikeaa ja vähentää halua edistää kestävästä kehitystä. Toisaalta meillä on myös taipumuksia, jotka auttavat ympäristöongelmien ratkaisemisessa. Evoluutiopsykologian lähtökohta on, että ihmisen taipumuksia on sitä vaikeampi muuttaa, mitä enemmän kyseinen taipumus on keskimäärin nostonut yksilöiden kelpoisuutta evolutiivisessa ympäristössä pleistoseenikaudella. Arkipuheessa tätä voidaan kutsua luolamiesajaksi.

Aivotutkimuksen ja käyttäytymistieteiden perusteella voimme päätellä, että ihmisaivot eivät ole kovin hyvin sopeutuneet kansainvälisten ympäristöongelmien ratkaisemiseen. Ihmisen on helpompi hahmottaa ympäristöongelmia, jotka voi aistia. Esimerkiksi huono ilman laatu tai simpukkakuolemat omassa rannassa tuntuvat pahemmilta kuin näkymättömät tai hitaasti ilmenevät ongelmat kuten säteily tai ilmastonmuutos. Ihminen on taipuvainen lyhytnäköiseen ajatteluun. Nopeita voittoja suositaan ja tulevia hyötyjä aliarvostetaan: ihminen on keskittynyt selviytymään seuraavasta talvesta. Ihminen on evolutiivisessa ympäristössä voinut siirtyä, kun resurssit on käytetty loppuun tai ympäristö on pilattu. Ihminen on taipuvainen vastustamaan muutoksia. Esihistoriallisen ihmisen ei kannattanut vaih-

taa esimerkiksi asuinpaikkaa liian helposti. Status quo -harha voi johtaa siihen, että valitsevaa ympäristölainsäädäntöä pidetään sopivana sisällöstä riippumatta. Ihminen vertaa itseään muihin, ja on taipuvainen haluamaan mahdollisimman paljon resursseja ja mahdollisimman paljon enemmän kuin muilla. Tällainen edisti hengissä selviämistä evolutiivisessa ympäristössä. Elintasosta ei haluta luopua. Ihmisen vastuullisuus on lähiyhteisöä suosivaa. Ihmisen maine metsästäjä-keräilijäyhteisössä on rakentunut 100–150 ihmisen heimossa. Kaukaisista kansoista ei ole tarvinnut välittää eikä globaaleja ongelmia hahmottaa. Ihminen on taipuvainen vastaamaan yhteisön odotuksiin. Ihminen haluaa tehdä sen verran kuin muutkin, mutta ei enempää.

Ihmisen aivoissa on myös moduuleja, jotka voidaan valjastaa ympäristöongelmien ratkaisemiseen. Ihminen on taipuvainen pitämään hengissä selviämistä edistävää ympäristöä hyvänä. Ihminen pitää näkymästä, jossa on puhdasta vettä ja kasvillisuutta. Ihminen viihtyy luonnossa. Ihmisen biologinen taipumus arvostaa elinkelpoista luontoa voi edistää päätöksiä ympäristön hyväksi. Ihminen haluaa myös yhteisiä tavoitteita edistävän henkilön maineen. Läpinäkyvyys edistää kestävästä kehitystä, koska ihmisen vastuullisuus on sosiaalista ja maineeseen perustuvaa.

Kestävään kehitykseen liittyvässä tutkimuksessa on mielestämme tärkeää nähdä ihminen samanaikaisesti sekä biologisena että kulttuurisena olentona. Tällä hetkellä tutkimme sitä, miten aivojen maskuliinisuus vs. feminiinisyys on yhteydessä ympäristönsuojeluun liittyvään käyttäytymiseen.

Maaston muutokset Olkiluodossa seuraavan 10 000 vuoden aikana

Tutkimus koskee Eurajoella sijaitsevan Olkiluodon saaren ja sitä ympäröivän alueen maaston muuttumista seuraavien tuhansien vuosien aikana. Suurin vaikutus maaston muuttumiseen on maankohoamisesta johtuvalla rantaviivan siirtymisellä, joka aiheutuu Veiksel-jääkauden (115 000-10 000 vuotta sitten) aiheuttaman maankuoren painauman palautumisesta takaisin tasapainotilaan. Tutkimuksessa painotetaan erityisesti tulevaisuudessa syntyvien jokien ja järvien sekä rantaviivan sijainnin muutoksen mallintamista.

Tutkimus jakautuu kolmeen osaan: 1) mallin luominen tämänhetkisistä maaston muodoista kattaen myös merenpohjan, 2) maankohoamismallin tarkennus arkeologisten löytöjen sekä järvien kuroutumisnäytteistä saatujen ajoitustietojen perusteella ja 3) alueelle muodostuvien uusien järvien ja jokien mallinnus edellä mainittujen mallien pohjalta.

Jotta voitaisiin arvioida tulevaisuudessa tapahtuvaa maaston muuttumista, on ensin saatava selville tämänhetkinen tilanne. Digitaalinen maastomalli on kuvaus alueen pinnan muodoista. Se on tasavälinen pisteverkko, jonka jokaisella pisteellä on sijainnin ilmaisevat x- ja y-koordinaatit sekä pisteen korkeuden ilmaiseva z-koordinaatti. Digitaalinen maastomalli luodaan alueelta saatujen maanpinnan korkeutta sekä merenpohjan syvyyttä kuvaavien mittaustietojen perusteella. Luotavan maastomallin ominaisuudet riippuvat oleellisesti laskennassa käytettävästä interpolointimenetelmästä.

Jääkauden lopulla jään sulamisvaiheessa ja varsinkin sen loppuessa maankuori kohosi suurella voimalla ylöspäin. Nykyään maankuoren kohoaminen on hidastunut ja esimerkiksi Olkiluodon alueella maankohoaminen on tällä hetkellä noin kuusi millimetriä vuoden aikana. Yksittäisen maastomallin pisteen korkeuden selvittämiseen tulevaisuudessa on löydettävä jokin matemaattinen funktio, jolla pisteen korkeuden muuttumista voidaan kuvata. Tässä työssä käytettiin pohjana matemaattista maankohoamismallia, joka perustuu Skandinavian alueelta kerättyihin järvenkuroutumistietoihin. Järvien pohjasedimentistä saatujen näytteiden perusteella voidaan määrittää aika, jolloin yksittäinen järvi kuroutui Itämerestä ja muuttui makean veden altaaksi. Tässä tutkimuksessa kyseistä mallia päivitettiin uusilla järvenkuroutumistiedoilla sekä arkeologisista löydöistä saaduilla tiedoilla. Arkeologisista löydöistä saaduilla tiedoilla voidaan varmistaa tietyn paikan sijainti veden pinnan yläpuolella kyseisellä ajanhetkellä.

Työn viimeisessä vaiheessa digitaalinen maastomalli ja maankohoamismalli yhdistetään pintavesimallinnuksessa. Tuloksien perusteella saadaan selville muun muassa neljän suuremman sekä lukuisien pienempien järvien muodostuminen nykyisen Olkiluodon saaren läheisyyteen seuraavan 10 000 vuoden aikana. Mainitun ajanjakson aikana rantaviiva siirtyy useita kilometrejä merelle päin.

Yrittäjyys- kasvatus

.....

Opettajaopiskelijoiden käsitykset yrittäjyyskasvatuksesta

Yrittäjyyskasvatuksen taustalta löytyy laajoja poliittisia, kansallisia koulutusjärjestelmiä ja alueellista kehittämistä koskevia tavoitteita. Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä se on kuitenkin melko uusi tulokas, ja se on kirvoittanut voimakkaita kannanottoja puolesta ja vastaan. Yrittäjyyskasvatuksen puolestapuhujien mukaan nyky-yhteiskunnassa tarvittavia taitoja, kuten elämänhallintaa, yrittäjämäistä toimintatapaa, riskinottokykyä, innovatiivisuutta, omatoimisuutta ja aktiivisuutta sekä omien näkemysten perustelua, saavutetaan parhaiten nimenomaan yrittäjyyskasvatuksen kautta. Toisaalta yrittäjyyskasvatus on nähty uusliberalistisena hallintana ja yksilöiden välistä tasa-arvon kaventajana. Opettajat ovat puolestaan kokeneet yrittäjyyskasvatuksen sisällyttämisen opetukseen hankalana. Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella, millaisia ovat opettajaopiskelijoiden käsitykset yrittäjyyskasvatusta

kohtaan. Aineisto on kerätty keväällä 2010, 2011 ja 2012, ja se muodostuu 257 opettajaopiskelijan kirjoittamasta yrittäjyyskasvatuksen merkitystä pohtivasta esseestä. Tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että opettajaopiskelijat suhtautuvat yrittäjyyskasvatukseen ja sen mahdollisuuksiin pääosin positiivisesti. Suurin osa opiskelijoista ei osoita yrittäjyyskasvatusta kohtaan kriittisyyttä. Sen sijaan opettajaopiskelijat suhtautuvat siihen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden esittämänä vaatimuksena. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteista korostetaan erityisesti kansalaiskasvatusta, osallistumista, toimimista ja yritteliäisyyttä. Lisäksi osa opiskelijoista korostaa yrittäjyyskasvatusta opettajan pedagogisena välineenä. Yrittäjyyskasvatukseen negatiivisesti suhtautuvat opettajaopiskelijat puolestaan kokevat yrittäjyyskasvatuksen poliittisesti värittyneenä.

Yrittäjyyskasvatuksen edellytykset yliopistossa

Tämä tutkimus tarkastelee yrittäjyyskasvatuksen roolia suomalaisessa tiedeyliopistossa. Tutkimus keskittyy yliopiston henkilökunnan näkökulmiin ja asenteisiin yrittäjyyskasvatusta kohtaan tuoden esille, miten koulutuspolitiikassa tunnistettu tarve edistää yrittäjyyskasvatusta yliopistossa on omaksuttu osaksi jokapäiväistä toimintaa yliopiston eri tieteenaloilla. Tutkimuksen tarkoituksena on muodostaa käsitys siitä, miten yrittäjyyskasvatus on omaksuttu ruohonjuuritasolla, ja onko tässä eroa yliopiston tiedekuntien välillä.

Yrittäjyyskasvatus on pyritty juurruttamaan merkittäväksi osaksi koulutusta sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Sen huomattavaa kasvua on vauhdittanut koulutuspolitiikka, joka kannustaa istuttamaan yrittäjyyden osaksi koulutusta kaikilla tieteenaloilla (Euroopan komissio 2011; Euroopan komissio & OECD 2012). Yrittäjyyden merkityksen kasvu osana yliopistokoulutusta on haastanut perinteisen oppiainelähtöisen näkemyksen siitä, että yrittäjyyttä opetetaan vain kauppakorkeakouluissa kaupallisen alan opiskelijoille. Yrittäjyyskasvatuksen sisältöä onkin pyritty muokkaamaan läpileikkaavaksi osaksi koulutusta palvelemaan heterogeenisiä opiskelijaryhmiä. (Vesper & Gartner 1997; Gibb 2002; Katz 2003; Gibb 2005; Fayolle 2013.) Tästä huolimatta yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisen edellytyksiä ruohonjuuritasolla yliopistossa ei ole tarkasteltu juuri lainkaan empiirisesti Suomessa tai muissa maissa. Toistaiseksi valtaosa yrittäjyyskasvatukseen liittyvästä yrittäjyyden alan kirjallisuudesta liittyy yrittäjyyskasvatuksen kohderyhmiin, tavoitteisiin, sisältöihin, pedagogiikkaan ja arviointiin (Fayolle 2013). Tämä kirjallisuus ei huomioi yrittäjyyskasvatuksen legitimoinnin haasteita, jotka liittyvät esimerkiksi erilaisista kulttuurisista lähtökohdista kumpuaviin näkemyksiin yrittäjyyskasvatuksesta.

Tutkimus toteutettiin Itä-Suomen yliopistossa kvantitatiivisena tutkimuksena, joka suunnattiin yliopiston opiskelijoille ja henkilökunnalle. Tämä tutkimus keskittyy näistä jälkimmäiseen, eli yliopiston henkilökuntaan (n=374), jolla on tunnistettu olevan keskeinen rooli uusien periaatteiden, kuten yrittäjyyden, siirtämisessä opiskelijoille. Yliopiston henkilökunnan näkemyksiä yrittäjyyskasvatuksen mission toteutumisen edellytyksistä, kuten yliopiston yrittäjyysilmapiiristä, yrittäjyyden luontevuudesta osana yliopiston toimintaa ja omista yhteistyösuhteista yrittäjiin, tarkasteltiin sekä deskriptiivisten jakaumien että multinomiaalisen logistisen regressioanalyysin (MLRA) avulla.

Tutkimuksen tulosten mukaan tieteenalojen välillä esiintyy eroja yrittäjyyskoulutusta koskevissa näkemyksissä, kuten myös sen toteuttamisessa osana korkeakouluopintoja. Vaikka yrittäjämäisen kulttuurin leviäminen näkyy luonnollisena kehityksenä päättäjien keskuudessa, tämä tutkimus osoittaa, että koko yliopiston kattava yhtenäinen yrittäjämäinen kulttuuri puuttuu. Poliittinen pyrkimys tuoda yrittäjyyskasvatus läpileikkaavaksi osaksi yliopistojen toimintaa on herättänyt erilaisia reaktioita yliopiston toimijoiden keskuudessa. Joillekin yrittäjyyskasvatuksen tuominen yliopistoon näyttöytyy luonnollisena ja välttämättömänä kehityskulkuna, kun taas toisaalla siitä on tullut punainen vaate. Toisaalta yrittäjyyskasvatukseen saatetaan suhtautua välinpitämättömästi ja se saattaa jäädä muiden muutospyrkimysten jalkoihin. Kaiken kaikkiaan yrittäjyyskasvatus näyttöytyy varsin monitasoisena ilmiönä, eikä sen ymmärtämisessä yliopistokontekstissa voida olla huomioimatta kulttuurisia tekijöitä ja toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Tämä tutkimus tarjoaa kontribuution sekä yrittäjyyden että korkeakoulutuksen tutkijoille sekä luo suuntaviivoja aiheen jatkotutkimukselle.

Sosionomiopiskelijat yrityskyläohjaajina: "Yrityskylän pyörittäminen oli meidän yrityksemme."

Yrityskylä on kansainvälisesti palkittu suomalainen koulutusinnovaatio, joka on suunnattu peruskoulun kuudennen luokan oppilaille. Yrityskylä rakennettiin syksyllä 2014 Poriin. Satakunnan ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) -opiskelijoista koottiin kymmenen hengen tiimi, joka toimi Yrityskylässä kahden viikon ajan ohjaten satakuntalaisia koululaisia. Yrityskyläohjaus toimi opetuskokeiluna ja vaihtoehtoisena suoritustapana yrittäjyyden perusopintojaksolle. Opetuskokeilun tavoitteena oli tarkastella, saavuttavatko opiskelijat yrityskyläohjaajina yrittäjyysosaamiseen liitettävää osaamista, kuten mahdollisuuksien havaitsemista ja niihin tarttumista, luovaa ongelmanratkaisukykyä, vastuun ottamista itsestä ja muista, tavoitteiden asettamista, epävarmuuden sietoa ja ajanhallintaa. Tavoitteena oli myös tunnustaa ja tunnustaa erilaisia oppimisympäristöjä, joissa tapahtuu yrittäjyysosaamiseen liitettävien taitojen ja -asenteiden oppimista. Opiskelijat saivat perehdytyksen ohjaustyöhön Yrityskyläprojektikoordinaattorilta ja yrittäjyyden opintojakson opettajalta essee tehtävän. Esseissä refleктоitiin omaa oppimista ja niitä tarkastelemalla voitiin tunnustaa Yrityskylässä saavutettu osaaminen.

Yrityskylä nähtiin yksinomaan positiivisena oppimiskokemuksena sekä sosionomi

(AMK) -opiskelijoiden että koululaisten näkökulmasta. Opiskelijoilla korostui lisääntynyt usko omiin kykyihin, luottamuksen kasvu omaan osaamiseen sekä oman ammattialaan kuuluvien taitojen oppiminen. Opiskelijat oppivat ongelmanratkaisukykyä, paineen alla toimimista, tilanteiden johtamista ja yhteistyötä sekä sitä, mikä yrittäjyydessä on tärkeää. Oppimista oli tapahtunut yritysten pyörittämisestä, yrityksistä ja yksityisten yritysten tarjoamista työmahdollisuuksista. Opiskelijat arvioivat koululaisten oppineen yrittäjyystaitoja ja pitivät tärkeänä että lapsille sekä kerrotaan yrittäjyydestä että kannustetaan siihen. Opiskelijat näkivät yrittäjyyskasvatuksen alakoulussa tärkeänä ja hyvänä asiana. Kriittistä arvopohdintaa ei noussut esille.

Yrityskylä oli monimutkainen oppimisympäristö, jossa opiskelijat itse loivat omat oppimiskokemuksensa ja asettivat omat tavoitteensa. Voidaan todeta, että yrittäjyystaitoja ja -asenteita voidaan oppia myös näin; yrityskyläohjaajina. Oppimiskokemus oli hyvin merkityksellinen opiskelijoille. Olisi mielenkiintoista tarkastella, mikä vaikutus tällä oppimiskokemuksella on heidän työhönsä kun he sitten aikanaan työllistyvät esimerkiksi varhaiskasvatukseen tai nuorisotyön pariin.

Yrittäjyysluokille osallistuminen lisää nuorten yrittäjämönteisyyttä

Yrittäjyyskasvatus on pakollinen osa opetussuunnitelmaa kaikilla perusasteilla. Yhä useampi oppilas osallistuu yrittäjyyskasvatukseen, mutta mitä merkitystä sillä on oppilaiden tulevaisuuden näkökulmasta? Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikkö toteutti Porin lyseossa ja UIvilan lukiossa yrittäjyysluokille osallistuneille kyselyn, jossa selvitettiin yrittäjyyskursseille osallistumisen vaikuttavuutta. Näissä kahdessa kouluissa on jo vuosia erikoistuttu yrittäjyyskasvatukseen. Aiempi tutkimus on keskittynyt lähinnä korkeakouluopiskelijoiden tietojen, taitojen ja asenteiden tutkimukseen, kun perus- sekä toisen asteen yrittäjyyskasvatuksen vaikuttavuutta on tutkittu vähemmän. Nettikyselyssä kartoitettiin yrittäjyyskasvatukseen osallistumisen yhteyttä yrittäjyysaikomuksiin ja yrittäjämäisiin valmiuksiin, mutta myös tyytyväisyyteen ja yleensä tyytyväisyyteen elämään.

Tulokset osoittavat, että nuoret suhtautuvat yrittäjyyteen positiivisesti. Yrittäjyysluokille osallistuneiden ja verrokkiryhmän (samaa aikaan opiskelleet) väliltä löydettiin kuitenkin tilastollisesti merkitseviä eroja: yrittäjyysluokkalaiset suhtautuvat yrittäjäksi ryhtymiseen, sen palkitsevuuteen ja kannattavuuteen, sekä tyytyväisyyteen palkkatyöhönsä ja kykyynsä havaita mahdollisuuksia positiivisemmin kuin muut vastaajat. Kaikki vastaajat suhtautuvat yrittäjyyteen ja yrittäjäksi ryhtymiseen verrattain positiivisesti ja suurin osa vastaajista olisi valmis perustamaan yrityksen. Tämä tulos vastaa muita opiskelijoille ja nuorille suunnattuja yrittäjyyskyselyjen tuloksia: Suomessa asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat

varsin positiiviset. Kuitenkin tässä selvityksessä yrittäjyysluokkalaisten ja vertailuryhmän välillä oli eroa. Myös näkemykset yrityksen perustamisen mielekkyydestä erosivat näiden kahden ryhmän välillä: yrittäjyysluokkalaiset näkivät yrityksen perustamisen kannattavampana, palkitsevampana ja positiivisempänä ratkaisuna kuin vertailuryhmän vastaajat.

Yrittäjyyskasvatuksen pääasiallinen tavoite ei Suomessa varsinkaan perusasteella ja yleissivistävässä koulutuksessa ole yrityksen perustamisen tukeminen, vaan yrittäjämäisen toiminnan, aktiivisen kansalaisuuden ja työelämävalmiuksien tukeminen. Tästäkin näkökulmasta yrittäjyysluokkalaiset poikkesivat verrokkiryhmästä positiivisesti. Avoimissa vastauksissa oppilaat pitivät yrittäjyysopetusta tärkeänä ja hyödyllisenä ja esiin tuli tarve erityisesti talous- ja työelämätaitojen opetukselle.

Viimeaikaisessa yrittäjyystutkimuksessa yrittäjyyden keskeiseksi rooliksi on nähty mahdollisuuksien havaitseminen ja hyödyntäminen. Tämä voi tapahtua oman yrittäjyyden kautta, palkkatyössä tai omassa sosiaalisessa elämässä. Tämän selvityksen perusteella lähes enemmistö yrittäjyysluokkalaista oli samaa mieltä väitteen ”näen mahdollisuuksia siinä, missä muut näkevät ongelmia kanssa”, kun verrokkiryhmässä alle puolet jakoi tämän mielipiteen.

Tutkimuksemme mukaan yrittäjyyskasvatuksella voidaan tukea oppilaiden yrittäjäksi ryhtymistä ja tukea oppilaiden valmiuksia sisäiseen yrittäjyyteen, muun muassa oman työn kehittämiseen. Kyselyn vastaajamäärä oli pieni, mutta sen katsottiin olevan riittävä vastausten analysointiin.

Kaikkien Some?

.....

Sosiaalisen median vaikutus kuluttajakäyttäytymiseen sähköisen suusanallisen viestinnän näkökulmasta

Suusanallinen viestintä (WOM, word-of-mouth), jonka perustalle sähköisen suusanallisen viestinnän tutkimus rakentuu, tarkoittaa ”kuluttajien ostonjälkeisissä tilanteissa käymää epämuodollista viestintää, joka kohdistuu toisiin kuluttajiin koskien omistajuutta, käyttöä tai hankittujen tuotteiden tai palvelujen ja / tai niiden myyjien ominaisuuksia” (Westbrook 1987, 261).

WOM on painettua ja radiomainontaa sekä myyntityötä tehokkaampaa markkinointia. Epämuodollinen tiedonvaihto ohjaa kuluttajien valintoja sekä niihin liittyviä odotuksia tuotteen tai palvelun hankinnan eri vaiheissa. (De Bruyn & Lilien 2008, 152.)

WOM voidaan jakaa kaupalliseen ja epäkaupalliseen. Ensinnäkin viestin levittäjä saa korvauksen levittämästään viestistä. Jälkimmäisestä käytetään myös nimitystä orgaaninen WOM ja se tarkoittaa kuluttajien omaehtoisesti tuottamaa suusanallista viestintää. Kaupallisesta WOMista käytetään joskus nimitystä WOM-markkinointi (WOMM). Se käsittää taloudellisesti tuettujen WOM-agenttien hyödyntämisen, maksullisten WOM-kanavien käyttämisen sekä rahallisen panostuksen WOMin tutkimiseen kaupallisia hyötyjä etsien. (Lang & Hyde 2013, 1.)

Sähköisissä ympäristöissä tapahtuvaa suusanallista viestintää kutsutaan EWOMksi (electronic word-of-mouth). Sitä ilmenee esimerkiksi sosiaalisen median sivustoilla, kuten Facebookissa (Goodrich & Mooij 2014, 103). EWOMia, kuten WOMia yleensä, on hankalaa tutkia ja siten ohjata tehokkaasti (Bruce & Edgington 2008, 80), johtuen esimerkiksi vuorovaikutuksen ja sosiaalisten

verkostojen monimutkaisesta luonteesta. EWOMia pystytään kuitenkin tutkimaan huomattavasti helpommin kuin epämuodollisessa arkipuheessa ilmenevää WOMia.

EWOMilla on yhteisiä piirteitä perinteisen WOMin kanssa, mutta myös ainutlaatuisia ominaisuuksia. Näihin kuuluvat rajaton skaalautuvuus sekä äärimmäisen nopea tiedon leviäminen. EWOM ilmenee pitkälti tekstin muodossa ja sosiaaliset sidokset viestin lähettäjien sekä vastaanottajien välillä ovat heikot (Toder-Alona ym. 2014, 43). EWOM-viestit, toisin kuin WOM-viestit, on kohdennettu yleensä useille yksilöille, ne ovat muiden kuluttajien saatavilla rajattoman ajan ja ne ovat anonyymejä (Hennig-Thurau ym. 2004, 39).

Sosiaalinen media on luonut ”kaksisuuntaisen monelta-monelle viestintäjärjestelmän”, joka mahdollistaa eri mediasisältöjen jakamisen ennennäkemättömällä tavalla (Daugherty & Hoffman 2014, 82). Kuluttajat ovat alkaneet käyttää yhä enemmän sähköisiä ja epämuodollisia viestintäkanavia mielipiteidensä jakamiseen (mm. Lang & Hyde 2013, 1; Cheung & Thadani 2012, 461; Allsop ym. 2007, 398). EWOMin merkitys kuluttajien päätöksentekoprosessissa on keskeinen (Ganim Barnes & Jacobsen 2015, 156).

Internet on lisännyt merkittävästi sitä tietoa, jota kuluttajilla on käytössään ennen hankintapäätöksen tekemistä. Yhä enemmän WOMista tapahtuu internetissä ja etenkin sosiaalisessa mediassa. (Toder-Alona ym. 2014, 43.) Sosiaalinen media on tehostanut merkittävästi mielipiteiden leviämistä ja siten niiden merkitystä kuluttajien päätöksenteossa.

Lähteet:

Allsop, Dee T. – Bassett, Bryce R. – Hoskins, James A. (2007) Word-of-mouth research: Principles and applications. *Journal of Advertising Research*, 47 (4), 398–411.

Bruce, Grady – Edgington, Ractiet (2008) Factors influencing word-of-mouth recommendations by MBA Students: An examination of school quality, educational outcomes, and value of the MBA. *Journal of Marketing for Higher Education*, Vol. 18 (1), 79–101.

Cheung, Christy M.K. – Thadani, Dimple R. (2012) The impact of electronic word-of-mouth communication: A literature analysis and integrative model. *Decision Support Systems* 54, 461–470.

Daugherty, Terry – Hoffman Ernest (2014) eWOM and the importance of capturing consumer attention within social media. *Journal of Marketing Communications*, Vol. 20 (1–2), 82–102.

De Bruyn, Arnaud – Lilien, Gary L. (2008) A multi-stage model of word-of-mouth influence through viral marketing. *International Journal of Research in Marketing* 25, 151–163.

Ganim Barnes, Nora – Jacobsen, Stephanie L. (2015) Missed eWOM opportunities: A cross-sector analysis of online monitoring behavior. *Journal of Marketing Communications*, Vol. 20 (1–2), 147–158.

Goodrich, Kendall – de Mooij, Marieke (2014) How ‘social’ are social media? A cross-cultural comparison of online and offline purchase decision influences. *Journal of Marketing Communications*, Vol. 20 (1–2), 103–116.

Hennig-Thurau, Thorsten – Gwinner, Kevin P. – Walsh, Gianfranco – Gremler, Dwayne D (2004) Electronic word-of-Mouth via consumer-opinion platforms: What motivates consumers to articulate themselves on the internet? *Journal of Interactive Marketing*, Vol. 18 (1), 38–52.

Lang, Bodo – Hyde, Kenneth F. (2013) Word of mouth: What we know and we have yet to learn. *Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction & Complaining*, Vol. 26, 1–18.

Toder-Alon, Anat – Brunel, Frédéric F. – Fournier, Susan (2014) Word-of-mouth rhetorics in social media talk. *Journal of Marketing Communications*, Vol. 20 (1–2), 42–64.

Westbrook, Robert (1987) Product/consumption-based affective responses and postpurchase processes. *Journal of Marketing Research*, Vol. XXIV, 258–70.

Sosiaalinen media ja digitalisaatio

Suomessa on viime vuosina puhuttu paljon digitalisaation tuomista mahdollisuuksista, vaikka sosiaalinen media (some) on tarjonnut sitä jo kauan. Johto- ja asiantuntijaryhmiin kuuluvilla henkilöillä (50+) olisi hyvät mahdollisuudet jalkauttaa, edistää ja kehittää digitalisaatiota, somen osalta he ovat kuitenkin digitalisaation hidaste, sillä omien kokemustemme mukaan he suhtautuvat melko ennakkoluuloisesti somen mahdollisuuksiin.

Some voidaan havainnollistaa seitsemän C:n avulla (Harrin, 2010), "Community" tarkoittaa yhteisöä, jolla on yhteinen päämäärä ja kyky tehdä yhteistyötä. "Collaboration" tarkoittaa yhteistyöskentelyä ja sen mahdollisuutta. "Communication" tarkoittaa viestintää. "Constraints" tarkoittaa rajoja ja rajoituksia, kuten netiketjettä. "Connectivity" tarkoittaa yhteydessä olemista paikasta ja laitteesta riippumatta. "Channels" tarkoittaa tietoväyliä. "Content" tarkoittaa sisältöä, joka on keskeinen elementti sosiaalisen median käsitteessä. Kaikki nämä seitsemän kohtaa toteutuvat yleensä pilvessä ja Cloud-termiä voidaankin pitää somen kahdeksantena C:nä.

Yritysten somen mahdollisuuksia on tutkittu strategianäkökulmasta Somestrahankkeessa, jossa todettiin mm., että useat perinteiset ohjelmistotyökalut alkavat sisältää somen ominaisuuksia. Esimerkkeinä Microsoftin tuotteita, joita ei voi mieltää alkuperäisiksi some-työkaluiksi. Microsoftin Wordiin on tullut ryhmätyöskentelytoimintoja ja palvelu on siirtynyt Office 365:n

kautta pilveen. Microsoft on ostanut myös hiljattain some-palveluita, kuten Yammer-mikroblogin sekä Skype-soitto- ja chat-ohjelmat, joiden ominaisuuksia on jo tuotteisiin upotettu. Tämä on osoitus siitä, että iso ohjelmistoyritys alkaa toteuttaa some-tekniologiaa tuotteissaan. Vielä on pitkä matka siihen, että somea hyödynnettäisiin kaikilla yritystoiminnan osa-alueilla, esim. strategiaan sisällytettynä tai johtoryhmän strategia-työssä.

Työnhakuun some tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Työnhakuprosessi pitäisi aloittaa jo koulussa tekemällä mm. portfolioita oppilaiden osaamisesta. Työnhakijoiden pitäisi hyödyntää tärkeitä some-kanavia sekä osallistua ja seurata yritysten kanavia, jotta he voisivat löytää sopivia työmahdollisuuksia. LinkedIn on osoittautumassa yhä suuremmaksi yritysten käyttämäksi työkaluksi, jolla etsitään osaavia henkilöitä. Omien taitojen ja persoonan esiintuonti sekä markkinointi ovat erityisen tärkeitä jatkossa kilpailtaessa globaalisti työpaikoista.

Opetuksessa yhteisöllisyys ja some työkaluineen ovat yhä tärkeämmässä roolissa. Opiskelijat tekevät harjoituksia yhdessä siten, että opettaja toimii yhä enemmän ohjaajan roolissa. Harjoitukset voivat olla ajasta ja paikasta riippumattomia, tarjoten joustoja opiskeluun. Ryhmässä oppiminen on antoisaa, mutta se vaatii kuitenkin työkaluja, joita harvemmin kouluilta löytyy. Erilaisia oppimisympäristöjä on, mutta ne eivät pysty samaan kuin tuhannet eri somen palvelut ja niiden yhteisöt.

Lähteet:

- Harrin, E. (2010). Social Media for Project Managers. Project Management Institute.
- Jaakkola, H., Linna, P., Henno, J., & Mäkelä, J. (2011). (Social) networking is coming Are we ready? Proceedings of the 34th International Convention MIPRO pp.1133–1139.
- KASKU-hanke. <http://www.tut.fi/kasku>. Viitattu 10.6.2015.
- Linna P. et al. Assessment of social media skills among vocational teachers in Finland. (2015). 7th International Conference on Education and New Learning Technologies.
- Linna P., Mäkinen T., Keto H. (2015). Towards Blended Learning: A Case Study. MIPRO, 2015 Proceedings of the 38th International Convention. IEEE.
- PoriDI, Tampereen teknillisen yliopiston, Porin laitoksen monimuoto-opetuksen sivusto. www.poridi.fi. Viitattu 10.6.2015.
- Somestra-hanke. <https://wiki.tut.fi/Somestra>. Viitattu 10.6.2015.
- Yhteisölliset työkalut työnhaussa –luento. Tampereen teknillinen yliopisto.

Tuottavuusloikka sosiaalisen median avulla

Hallitusohjelman kymmenen vuoden tavoitteena on saavuttaa tuottavuusloikka julkisissa palveluissa ja yksityisellä sektorilla tarttumalla digitalisaation mahdollisuuksiin ja purkamalla turhaa sääntelyä ja byrokratiaa (Hallitusohjelma 2015). Se onkin tarpeen sillä kuten Digibarometrissä (2015) on todettu, vaikka Suomella on maailman parhaat edellytykset hyötyä syvenevästä digitalisoitumisesta, oli Suomi käytössä vasta viidentenä 22 maan vertailussa. Yhteisölliset toimintatavat ja sosiaalisen median hyödyntäminen on yksi digitalisaation osa-alue, joka voi merkittävästi lisätä tuottavuutta yrityksissä (Lakkala et al. 2015). Tällä hetkellä sosiaalinen media tunnustetaan parhaiten markkinoinnin ja mainonnan kanavana, mutta se voi olla paljon muutakin. McKinseyn (2012) tutkimuksen mukaan, nimenomaan sosiaalisen median myötä parantunut viestintä ja yhteistyö, voi nostaa tietotyöntekijöiden tuottavuutta jopa 20-25 %. Kuitenkin suomalaisissa teollisissa yrityksissä sosiaalisen median täysimittainen hyödyntäminen on vielä alkutekijöissä. Erityisesti asiakkaiden, tavarantoimittajien ja partnereiden välisessä viestinnässä ja yhteistyössä on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia (Jussila et al. 2014; Jussila et al. 2015). Liiketoiminnan ketjuuntuminen ja toimitusverkostot, muodostavat monimut-

kaisia liiketoimintaekosysteemejä, jossa sosiaalisen median kaltaisella tiedon ja osaamisen ja myös mielipiteiden välittämistä helpottavalle uudelle ympäristölle on selkeä tilaus.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on nostaa esille, että sosiaalisen median ja yhteisöllisten toimintatapojen avulla on saavutettu ja voidaan saavuttaa merkittäviä tuottavuushyötyjä suomalaisissa yrityksissä. Tutkimusmenetelmänä olemme käyttäneet edelläkävijäyritysten teemahaastatteluja sosiaalisen median kautta saavutetuista hyödyistä sekä uudenlaisia tapoja mitata ja arvioida hyötyjä, kuten sosiaalista verkostanalyysiä (Aramo-Immonen et al. 2015) ja arvoverkostonanalyysiä (Jussila et al. 2014). Tutkittavia yrityksiä on valittu eri toimialoilta, edustaen erikokoisia yrityksiä pk-yrityksistä aina suuriin yrityksiin.

Tutkimuksen tuloksena saatiin selville, että erikokoiset ja eri toimialoilla toimivat suomalaisyritykset ovat saavuttaneet merkittäviä hyötyjä ja tuottavuusparannuksia hyödyntämällä sosiaalista mediaa liiketoiminnassaan. Hyödyt ovat realisoituneet mm. aikasäästöinä, vähentyneenä päällekkäisenä ja ylimääräisenä työnä, sekä tehos-
tuneina liiketoimintaprosesseina. Edelläkävijäyrityksien esimerkit osoittavat, että tuottavuusloikka sosiaalisen median avulla on mahdollinen.

Lähteet:

Aramo-Immonen, H., Jussila, J., Huhtamäki, J. 2015. Exploring co-learning behavior of conference participants with visual network analysis of Twitter data, *Computers in Human Behavior*, Volume 51, Part B, October 2015, Pages 1154-1162, ISSN 0747-5632, <http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.033>.

Chui, M., Manyika, J., Bughin, J., Dobbs, R., Roxburgh, C., Sarrazin, H., & Westergen, M. (2012). *The social economy: Unlocking Value and Productivity through Social Technologies*. McKinsey & Company. http://www.mckinsey.com/insights/high_tech_telecoms_internet/the_social_economy.

DIGILE, Liikenne- ja viestintäministeriö, Tekes, Teknologiateollisuus ja Verkkoteollisuus (17.3.2015). Digibarometri 2015. Helsinki: Taloustieto Oy. <http://www.digibarometri.fi>. Julkaisuvapaa 17.3.2015 klo 12:30. Suora linkki Digibarometriin: <http://digi.fi/files/2015/03/Digibarometri-2015.pdf>

Jussila, J. J., Kärkkäinen, H., & Aramo-Immonen, H. (2014). Social media utilization in business-to-business relationships of technology industry firms. *Computers in Human Behavior*, 30, 606-613.

Jussila, J., Aramo-Immonen, H., Kärkkäinen, H., Lyytikä, J. 2014. Value added of social media in open innovation community: the perspective of a community-hosting company that produces B2B products. In *Proceedings of the 18th International Academic MindTrek Conference: Media Business, Management, Content & Services (AcademicMindTrek '14)*. ACM, New York, NY, USA, 118-124. DOI=10.1145/2676467.2676504 <http://doi.acm.org/10.1145/2676467.2676504>

Jussila, J., Kärkkäinen, H., Aramo-Immonen, H., Ammirato, S., Michele Felicetti, A., Della Gala, M. 2015. Application areas of social media in external B2B transactions - An empirical analysis of Finnish technology industry. *Proceedings of the IFKAD 2015 - International Forum on Knowledge Asset Dynamics, Bari - Italy, 10-12 June 2015*.

Lakkala, H., Rainio, T., Jussila, J., Kärkkäinen, H., Pirttilä, O., Seppänen, M., Peltola, T. 2015. Teollisuusyrityksen digipolku. Katsaus digitalisaatioon teollisuusyritysten näkökulmasta. Tekes Katsaus 319/2015. ISSN 1797-7339. Saatavissa: http://www.tekes.fi/globalassets/julkaisut/teollisuusyritysten_digipolku.pdf

Ratkaisujen Suomi – Neuvottelutulos strategisesta hallitusohjelmasta. 27.5.2015. Saatavissa: http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Hallitusohjelma_27052015.pdf/75d94d8d-15c9-405a-8a9b-eca4987b635e

Elämäjulkaiseminen päivittää identiteettimme

Se, mitä kerromme itsestämme verkossa, voi muuttaa jopa minuuttamme. Väitöskirjani otsikko ”Millaisen päivituksen tästä sais” paljastaa uuden ajattelumallin. Elämäjulkaisemisen omaksuminen osaksi arkea on kiihtynyt 1990-luvulta asti. Tänäpä useimmat meistä julkaisevat kuvia ja kertomuksia niin aterioistaan, kissoistaan, lapsistaan kuin itsestään.

Sosiaalisen median tarjoamalla mahdollisuuksilla meillä on mahdollisuus olla läsnä, ”elää”, useissa tiloissa ja seurueissa yhtä aikaa. Ilmiö on laajentunut noin 20 vuoden ajan jatkuvasti, ja elämäjulkaisemisesta on tullut arkista. Siksi sen merkitystä meille ja minuudellemme on tärkeää tarkastella perin pohjin. Digitaalisen kulttuurin väitöskirjassani totesin, että elämäjulkaiseminen on Suomessa pitkälle kulttuurisesti omaksuttu. Se tarkoittaa, että elämäkerronnasta verkossa on tullut monien vaiheiden myötä säännöllinen osa yhä useampien ihmisten arkea.

Suhde elämäjulkaisemiseen kehittyy kolmessa vaiheessa. Alustavan omaksumisen vaiheessa elämäjulkaisemista harjoitellaan: uusi julkaisija pohtii, mitä ja miten voi tai haluaa kertoa. Toiminta on jokseenkin tuttua ja sisältää määrättyjä piirteitä kuten intiimin tunnelman luomisen: sen avulla tekijä luo luottamussuhdetta lukijoihinsa kertomatta silti todellisuudessa itsestään enempää kuin haluaa. Tekijä ei vielä määritä itseään tekemisen kautta.

Syvenevän omaksumisen vaiheessa toiminta tulee tutummaksi. Ihmiset alkavat asettaa ja noudattaa elämäjulkaisemisen normeja: hillittyä esiintymistä ja tahdikasta, mutta intiimin sallivaa verkkoseurallisuutta. Tekijät alkavat sitoutua toimintaan. Heille kehittyy elämäjulkaisijan rooli. Rooli on aktiivinen silloin, kun ihminen muokkaa julkaisujaan.

Kolmas omaksumisen vaihe on syvä-omaksuminen. Toimija sisäistää roolinsa identiteetiksi asti. Silloin hän saattaa huomata ajattelevansa elämää julkaisujen kautta ja pohtivansa: ”Millaisen päivituksen tästä sais?” Elämäjulkaisija-identiteetti kurkistelee vaikkapa äidin tai työntekijän roolin oian yli. Näin toimiva identiteetti on täysin uusi ilmiö verrattuna aiempaan roolikäsitysten ja sosialisaaion tutkimukseen, jonka edelläkävijöitä 1960-luvulta lähtien ovat olleet sosiologit Peter Berger ja Thomas Luckmann. Aiemman käsityksen mukaan roolin taustalla vaikuttava identiteetin osa painuu takaa-alalle, kun toinen rooli siirtyy toimimaan aktiivisesti. Elämäjulkaisija-identiteetti kieltäytyy tekemästä tätä.

Tutkimusaineistoni oli 30 eri taustoista tulevan aikuisen suomalaisen tuottamaa. Teemakirjoitusten, haastattelujen ja kymmenien verkkojulkaisujen avulla loin kattavan kuvan ilmiöön. Tutkittavien kertomuksissa oli huomattavan paljon yhtäläisyyksiä esimerkiksi siinä, millaista elämäjulkaisemista he arvostivat riippumatta siitä, mitä ja miten he itse julkaisivat. Toivottuja ominaisuuksia olivat esimerkiksi hillitty esiintyminen, joka kuitenkin sisälsi sopivan määrän intiimiä kerrontaa, kiinnostavuus ja laatu, jolla tarkoitettiin muun muassa elävää, kieiopillisesti riittävän oikeakielistä tekstiä.

30 tutkittavasta yli 80 prosenttia oli vuoden 2014 loppuun mennessä joko sisäistämässä tämän uuden identiteetin tai siirtymässä sisäistävään vaiheeseen. Vastaava muutos on todennäköisesti tapahtumassa laajemminkin mittakaavassa ainakin Suomessa, mahdollisesti muuallakin länsimaissa.

Sosiaalinen eheys

.....

Lasten salattu maailma – tunnistamattomat tunteet

Lasten käyttäytymisen taustalla voi olla tunne-elämän vaikeuksia, joita aikuiset eivät huomaa. Jokaiselle on tärkeää tulla yhteisössään sosiaalisesti nähdyksi. Lapsi odottaa erityisesti, että hänen vanhempansa huomaisivat hänet, mutta myös opettaja on tärkeä aikuinen, jolta oppilas odottaa nähdyksi tuleamista. Jotta persoona kokee tulleen nähdyksi, hänen tulee saada tunnustusta eli tulla huomatuksi ja saada arvostusta. Jotta voi tulla huomatuksi, tulee yksilö ensin tunnistaa yksilöllisenä hänelle erityisine ja tiettyine ominaisuuksineen. Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut lasten psykososiaalisten ominaisuuksien tunnistamisesta. Lasten sosiaalisen ja psyykkisen hyvinvoinnin arvioiminen onkin haasteellista, kun taas fyysisten sairauksien varhainen tunnistaminen ja hoito ovat terveydenhoitojärjestelmien kulmakiviä ympäri maailman.

Tutkimuksessani tarkastelen kysymyksiä: ”Mitä lapset kertovat ja mitä aikuiset huomaavat? Tuleeko lapsi nähdyksi? Tutkimukseni aineistona on 11–12 -vuotiaiden oppilaiden (N=1016), heidän opettajiensa

ja vanhempiensa vastaukset vahvuudet ja vaikeudet kyselyyn (Strength and Difficulties Questionnaire, SDQ-kysely). Aineisto muodostuu kahdesta eri aineistosta. Toinen aineisto on kerätty erikseen tätä tutkimusta varten kahden länsisuomalaisen kunnan 11–12 -vuotiaiden oppilaiden (n=129) osalta yhdeksästä eri luokasta ja kuudesta eri koulusta. Toinen aineisto on keski-suomalaisen kunnan koulujen normaaliin toimintaan kuuluvana kerätty aineisto, jossa on kaikilta kunnan alakoulujen kuudesluokkalaisilta (n=887) oppilailta, heidän opettajiltaan ja vanhemmiltaan kerätty SDQ – kysely. Kyselyn analyysissä verrattiin oppilaiden itsearviointeja opettajien ja vanhempien arvioihin parametrittömällä Wilcoxonin testillä. Analyysin perusteella voidaan olettaa, että sekä vanhempien että opettajien on vaikeaa tunnistaa lapsia, joilla on huolia. Tunne-elämän vaikeuksien tunnistamisessa lasten oma kokemus on erittäin tärkeää selvittää, jotta voitaisiin helpottaa lapsen oloa. Lapset ovat itse kaikkein luotettavimpia tietolähteitä, kun kyseessä ovat heidän omat tunteensa ja ajatuksena.

Gerontologisen sosiaalityön toimintamallia paikantamassa Porin Perusturvakeskuksen yhteistoiminta-alueella

Väestön ikärakenteen painottuminen ikääntyneisiin vaikuttaa suhteessa myös muistisairauksien kasvavaan määrään. Samaan aikaan terveyden- ja vanhustenhuollon ympäristöissä pyritään vähentämään laitoshoidoa.

Historian valossa yhteiskuntamme palveluista terveydenhuollolla on pitkät ja tunnustetut perinteet. Kun ihminen kohtaa arjessaan ongelmia, omaksutuinta on hakea apua terveydenhuollosta, eikä muistisairauteen kiinnittyvä oirehdinta tee tässä poikkeusta. Hakeutuessaan terveydenhuollon palvelujen piiriin hän samalla tulee siirtyneeksi ammatillisten käytäntöjen muodostamalle hoitopolulle. Hoitopolulla tarkoitetaan paikallisista käytännöistä muotoutunutta toimintamallia sekä tilaa, jossa henkilöllä on olemassa hoitokontakti oireiden ja lääkehoidon seurannan toteutumiseksi, että tarpeenmukaisten itsenäistä ja arvokasta elämistä tukevien toimien ja palvelujen saamiseksi.

Hoitopolusta yhteiskuntatieteellisenä ilmiönä on paikannettavissa neljä keskeistä ulottuvuutta: palvelujärjestelmä, arvot ja ideologia, käytännöt sekä vuorovaikutus. Tällä tavalla tarkasteltaessa hoidon-/ palvelutarpeen tunnistaminen sekä tutkimukset ja hoitoon ohjaus näyttelevätkin suhteellisen kapeaa osaa hoitopolun ilmiössä.

Gerontologisen sosiaalityön lupaus on kannatella ihmistä mahdollisimman hyvin kulloisessakin tilanteessaan. Gerontologisen sosiaalityön fokuksessa on kontekstuaalinen sekä situationaalinen kannattelu. Onnistuakseen tehtävässään siirtää paino-

tusta sairaanhoidosta kuntoutukseen, laitoshoidosta kotiin, palvelujärjestelmämme tarvitsee tuekseen myös sosiaalityön asiantuntijuutta. Muistisairauden näkeminen sosiaalisena tilana laajentaa tuen tarpeen näkemisen myös sairastuneen läheisissä sekä mahdollistaa ammatillisissa käytännöissä jossain määrin tiedostamattomienkin käytäntöjen perusteluiden kriittistä pohdintaa.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on kuvata sitä kehitysprosessia, jota Porin Perusturvakeskuksen toimintaympäristössä on tehty tarkoituksenmukaisen ja vaikuttavuutta tavoittelevan muistioireisen ikääntyneen hoitopolun muodostamiseksi. Lisäksi tavoitteena on analysoida sen suhdetta gerontologisen sosiaalityön lupaukseen: Missä ovat ne paikat, joissa palveluala- sekä palvelualuerajat ylittävää osaamista voidaan kehittää, kun kehyksenä on muistisairaus sosiaalisena tilana? Tällä tutkimuksella tavoitellaan gerontologisen sosiaalityön toimintamallin muotoilua, sekä kokonaisvaltaisten hoiva- ja auttamiskäytäntöjen mahdollistavien mallinnusten luonnehdintaa. Aineisto koostuu kehitysprosessin eri vaiheissa laaditusta dokumentaatiosta sekä alalla toimivien asiantuntijoiden haastatteluilta. Taustaolettamuksena on miten palvelujärjestelmän tavoittelemaa vaikuttavuutta voidaan saavuttaa vasta, kun ymmärretään segmentistä nousevan tarpeen todellinen luonne. Tarpeen ymmärrystä lähestytään huoli-käsitteen kautta ja osa aineistosta muodostuu omaisten kokeman huolen strukturoidusta dokumentaatiosta, joka on koottu haastattelujen ja kyselyjen myötä.

Wallin Antti

Turun yliopisto, Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma (Pori) / Tampereen yliopisto,
Porin yksikkö
antti.wallin@utu.fi

Lähiö muutoksessa - Porin kaupunginosien erilaistuminen ja Sampolan kerrostalolähiön kulttuurinen muutos

Suomessa – niin kuin muuallakin – 1970-luvulla rakennettiin suuria aluerakennuskohteita kaupunkien kasvavalle työväestölle. Nämä uudet kerrostalovaltaiset asumalähiöt ratkaisivat nopeasta kaupungistumisesta aiheutunutta asuntopulaa ja työväestön kurjia elinoloja. Lähiörakentamista seurannut pientalorakentaminen ja 1990-luvulla lähiöitä koetellut lama vähensi näiden houkuttelevuutta. Tässä esityksessä kuvailen Porin asuinalueiden erilaistumista sekä tarkemmin 1970-luvulla rakennettua Sampolan kerrostalolähiötä ja sen sosiaalista muutosta. Esitykseni perustuu tutkimukseen, jossa tarkastelen yhteiskunnallisten muutosten ilmenemistä Sampolassa. Tutkimuksessani etsin laadullisista ja määrällisistä aineistoista johtolankoja, joista pyrin kutomaan kuvauksen asuinalueen rakentumisesta ja sosiaalisesta muutoksesta. Alustavina tuloksina voin kertoa, että Porin lähiöt ovat sosioekonomisilla mittareilla mitattuna eriytyneet voimakkaasti muista kaupunginisosista, mutta näissä on myös eroja. Kasautunut työttömyys sekä lisääntynyt pientalotuotanto ovat aiheuttaneet lapsiperheiden paon kerrostalolähiöistä. Lähiöiden eriytyminen on siis myös kaupunkirakenteen yhtenäisyyteen liittyvä

kysymys. Näiden jääminen paitsioon kaupunkikehityksestä on seurausta niin sanotusta Nurmijärvi-ilmiöstä (urban sprawl), jolla tarkoitetaan yksityisautoiluun perustuvan kaupungin asutuksen hajaantumista laajoille pientaloalueille. Lähiöt ovat kärsineet muuttotappiosta, palveluiden vähenemisestä ja täydennysrakentamisen puutteesta. Esimerkkilähiöön, Sampolaan, on kasautunut runsaasti työttömyyttä sekä eläkeläisiä. Alueen eläkeläiset ovat järjestäneet niukoista aineellisista resursseista huolimatta alueelle runsaasti yhteistoimintaa, joka taas on osaltaan rakentanut paikallisidentiteettiä ja lisännyt yhteenkuuluvuuden tunteita. Vaikka lähiön fyysinen ympäristö on pääpiirteissään jäänyt 1970-luvulla piirrettyyn muotoon, ovat useat taloyhtiöt panostaneet piha-alueisiin. Räsistyneellä lähiöostarilla kohtaavat eri asukasryhmät, joka aiheuttaa ajoittain konflikteja. Asukkaiden omista valinnoistaan sekä ulkoisista pakkotekijöistä johtuen, asuinalueesta on muodostunut itsenäinen saareke tai kylä. Sampolan väestö näyttää koostuvan niistä, jotka asuvat siellä tilapäisesti elämäntilanteestaan johtuen, sekä niistä jotka ovat identifioituneet alueeseen vahvasti ja haluavat siellä myös pysyä.

Kulttuurisuunnittelumenetelmä ja yhteisötaide välineinä kaupunginosan elävöittämisessä. Tapaus: Taiteilijakollektiivi .T.E.H.D.A.S. ja lyhytaaltoasema

Itä-Porin lähiöalueet Sampola, Väinölä ja Metallikylä ovat rakentuneet Porin vanhan lyhytaaltoaseman ja Koiviston ulkoilupuiston reunamille. Lyhytaaltoaseman ja Koiviston ulkoilupuiston alueen kehittäminen on ollut Porin kaupungin ja asukkaiden tavoitteena jo yli 30 vuoden ajan. Porin kaupunginvaltuusto päätti pitämässään 425-vuotisjuhlakokouksessaan 6.3.1983 perustaa lyhytaaltoaseman ja sitä ympäröivän Koiviston ulkoilupuiston alueelle monipuolisia toimintoja sisältävän virkistysalueen. Kehitystyö ei ole edennyt vuonna 1985 alueelle laaditun yleissuunnitelman mukaan. Viime vuosina on kuitenkin tapahtunut edistystä, sillä vuonna 2011 ryhtyi taiteilijayhdistys T.E.H.D.A.S. ry yhdessä Porin kaupungin kulttuuri- ja puistotoimen kanssa kehittämään lyhytaaltoasemaa ja ulkoilupuistoa.

Tarkastelen tutkimuksessani lyhytaaltoaseman ja Koiviston ulkoilupuiston yhteistoiminnallista kulttuuripohjaista kehittämistä. Tutkimukseni kohderyhmänä ovat Sampolan alueen asukkaat, yhteisöt, taiteilijayhdistys T.E.H.D.A.S. ry ja alueella vaikuttavia Porin kaupungin hallintokuntien edustajia, jotka on tavoitettu Itä-Porin kulttuurikartoituksen avulla. Kohderyhmien osallistaminen on tapahtunut tutkimushankkeen puitteissa kulttuurisuunnittelumenetelmän avulla ja käytännön toteutus yhteisötaiteen menetelmin. Kulttuuripohjainen yhteistoiminnallinen kehittäminen on toteutunut työpajojen, keskustelutilaisuuksien ja tapahtumien avulla yli sektori-

rajojen, poikkihallinnollisesti sekä asukkaiden, yhteisöjen, toimijoiden ja virkamiesten välisenä yhteistyönä. Työpajat ja muut tilaisuudet ajoittuvat ajalle marraskuu 2014 - syyskuu 2015. Pyrin tutkimuksellani etsimään vastausta kysymykseen, voiko kulttuurisuunnittelumenetelmän ja yhteisötaiteen metodeita yhdistelemällä toteuttaa yhteistoiminnallista kulttuuripohjaista kehittämistä? Esimerkkitapauksena toimii Itä-Porin asukkaiden ja T.E.H.D.A.S. ry:n välille kulttuurikartoituksen aikana syntynyt yhteistyö.

Tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä toimii Gordon Waittin kulttuurisuunnittelumenetelmään perustuva lähestymistapa ja yhteisötaide, joissa painotetaan taiteen ja luovuuden osaa tasa-arvoisessa yhteiskuntakehityksessä. Waittin mukaan taide ja luovuus ovat työkaluja, joiden avulla voidaan edistää urbaanin ympäristön uudistumista ja kestävästä kehitystä. Projisoin tutkimuksessani Gordon Waittin ajattelun Poriin, erityisesti Itä-Porin lähiöön, joka on tutkimukseni kohde.

Tutkimuksellani voidaan saada tietoa, jota on mahdollista käyttää suunniteltaessa T.E.H.D.A.S. ry:n työllistämisohjelmalla ja Itä-Porin lähiöissä sekä tietoa, jota voidaan hyödyntää, kun asemalle ja puistolle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Tutkimusaineistoani ovat hankkeen aikana toteutuneet työpajat ja tapahtumat sekä haastattelut ja kirjallinen aineisto.

